

Орынбаева Ұлсерік Қыдырбайқызының 6В011900 «Шетел тілі: екі шетел тілі» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған «Болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері» атты диссертациялық жұмысына

ҒЫЛЫМИ ЖЕТЕКШІНІҢ ПІКІРІ

Зерттеу көкейтестілігі. ЖОО болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастыру мұғалімге өзінің жеке стилін табуға, барабар кәсіби және жеке өзін-өзі бағалауға қол жеткізуге, өз жұмысының нәтижелерін болжауға және талдауға мүмкіндік беретін кәсіби іс-әрекеттегі рефлексивті компоненттің маңыздылығымен байланысты.

Бәсекеге қабілетті және өмірге қабілетті болу үшін қажетті қасиеттерге, білімге және дағдыларға ие қазіргі заманғы талаптарға сәйкес келетін құзыретті маман даярлау ғылыми негізде тиісті кәсіби даярлау жүйесін құрмай мүмкін емес. Оқытушылық қызмет тәжірибесі, психологиялық-педагогикалық әдебиеттерді талдауда ізденуші болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың тиімді ұйымдастырушылық-әдістемелік жағдайларын іздеу қажеттілігін айтады.

Орынбаева Ұлсерік Қыдырбайқызының «Болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері» атты диссертациясы шеттіліктік білім беру үрдісі үшін, атап айтқанда, рефлексивті құзыреттілікті дамыту саласында әдістемелік шеберлікті жетілдіру үшін сөзсіз өзектілігі мен маңыздылығы бар тақырып.

Зерттеу тақырыбын анықтай отырып, ізденуші болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастыру әдістемесі мен моделін жасау және тексеру мақсатын дұрыс қоя білген.

Кіріспеде ізденуші зерттеу мәселесі мен мақсатын дұрыс негіздеген, нысан пен тақырыпты, зерттеудің міндеттерін және болжамын орынды анықтаған. Айта кету керек, әдіснамалық негіздер, теориялық негіздер және зерттеу әдістері мұқият ойластырылған.

«Рефлексивті құзыреттілік» тұжырымдамасының мазмұнын талдау диссертациялық жұмыста анықтаманы тұжырымдауға мүмкіндік берді: рефлексивті құзыреттілік - бұл рефлексивтік құзыреттіліктер жиынтығын игеру дәрежесін сипаттайтын интегративті тұлға сапасы, оның ішінде кәсіпқойға тән қасиет және болашақ шетел тілі мұғалімінің жеке қасиеттері, оның білім, білік, дағды, кәсіби тәжірибені қолдана отырып, рефлексиялық іс-әрекетке дайындығы мен қабілеті.

Диссертация жұмысының бөлімдерін талқылау барысында, жетекші ретінде, Орынбаева У.К., ізденуші ретінде дербестігімен, жоғары талапшылдығымен, заманауи әдістерді терең білумен ерекшеленетінін айта кету керек. Зерттеу жұмысын жазу барысында ізденуші осы қасиеттердің барлығын жеткілікті деңгейде көрсетті.

Диссертацияның практикалық маңыздылығы болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексивтік құзыреттілігін қалыптастырудың тиімді әдістемесін құру. Оларды оқу процесінде қолдануға болатындығы. Сонымен қатар, «Reflexive Practicum» арнайы курсы әзірлеген. Бұл рефлексивтік құзыреттілікті арттыруға бағытталған және болашақ мұғалімдерді дайындауда, эксперименттік жұмыстарды жүргізуде, зерттеу нәтижелерін 16 баспада жарияланған. Соның ішінде 1 оқулық «Заманауи сабақты жоспарлау және рефлексия») айтуға болады. Алынған қорытындылар І.Жансүгіров атындағы ЖУ гуманитарлық факультетінде іске асырылды.

Зерттеу нәтижелерінің сенімділігі негізгі тәсілдер мен дидактикалық шарттардың негізділігін ескере отырып, диссертациялық зерттеудің негізгі ережелерінің әдіснамалық негізділігімен қамтамасыз етіледі; зерттеу әдістерінің сәйкес жиынтығын қолдану, алынған зерттеу нәтижелерін статистикалық талдау. Автор жүргізген эксперименттік жұмыс рефлексивті құзыреттілікті қалыптастырудың ұсынылған әдістемесі болашақ шетел тілі мұғалімдерінің кәсіби өсу сапасының артуын қамтамасыз ететіндігін көрсетеді.

Болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастыру және кәсіби іс-әрекетте рефлексивті дағдыларды дамыту, сондай-ақ қалыптастырушы эксперимент жүргізу бойынша мақсатты жұмыстың ұйымдастырылуы мен барысы анықтау экспериментінде толығымен көрсетілген. Зерттеу нәтижелерінің сенімділігі эксперименттік деректердің сандық және сапалық талдауын үйлестіру және бақылау кезеңінде математикалық статистика әдістерін зерттеу логикасына сәйкес таңдау арқылы қамтамасыз етілген.

Диссертациялық зерттеудің қорытындысында ұсынылған гипотезаның заңдылығы расталған, таңдалған тақырып бойынша одан әрі зерттеу іс-әрекетінің перспективалары анықталған. Библиографиялық аппарат 216 дереккөзден тұрады, оның ішінде 42 – сі шет тілдерінде және зерттеліп отырған мәселе бойынша диссертанттың қолда бар әдебиеттерде хабардар болуының жоғары деңгейін көрсетеді.

Ізденуші болашақ шетел тілі мұғалімдерінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастыру моделін және оны жүзеге асырудың дидактикалық шарттарын әзірлеудің теориялық процесін ұсынған. Болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігінің қалыптасу деңгейін бағалау үшін критерийлар, көрсеткіштер мен деңгейлер (төмен, орташа, жоғары) қамтылған және әзірленген.

Ізденуші зерттеудің мақсатын, материалдары мен барысын, болашақ маманның материалды меңгеруінде туындайтын қиындықтарды, болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігінің қалыптасу деңгейін бағалау критерийлерінің әр көрсеткіші бойынша жіберілген қателіктерді талдауды; тақырыптың әзірленген дидактикалық шарттарға сәйкестігін сенімді және қисынды түрде дәйекті түрде ұсына алған. Мәтін суреттермен, кестелермен, диаграммалармен бірге жүреді, бұл материалды, әсіресе статистикалық мәліметтерді қабылдаудың көрнекілігі арттырады.

Теориялық модельдеуге диссертанттың жеке үлесі зерттеудің эксперименттік бөлігін жүзеге асыру - бұл:

- ЖОО-да дайындық процесінде болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті-коммуникативті, рефлексивті-дамытушылық және рефлексивті-гностикалық субкомпетенцияларының мазмұны анықталған;

- болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделі жасалған;;

- рефлексивті құзыреттілікті қалыптастырудың дидактикалық шарттары анықталған және іске асырылған.

Көріп отырғанымыздай, диссертациялық жұмыстың ғылыми жаңалығы, теориялық және практикалық маңыздылығын жүзеге асыру барысында алынған нәтижелермен де қамтамасыз етілген. Болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастыру мәселесін шешудегі диссертация үлкен түсіндірме және болжамдық әлеуетке ие, білім беру процесінің жаңа теориялық және эмпирикалық негіздерін қамтиды.

Теориялық және эксперименттік зерттеулер отандық жарияланымдарда, сондай-ақ Scopus халықаралық деректер базасы ұсынған ғылыми журналдарда және ғылыми жұмыстар жинақтарында көрініс тапты. Диссертацияның ішкі бірлігі бар. Зерттеудің мазмұны мен құрылымы оның тақырыбына, мақсаттары мен міндеттеріне толық сәйкес келеді.

Ізденуші Ұ. Орынбаеваның «Болашақ шетел тілі мұғалімінің рефлексивті құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-әдістемелік негіздері» тақырыбында орындалған докторлық диссертациясын қорғауға ұсынуға болады және Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау Комитетінің «Ғылыми дәрежелер беру ережелерінің» талаптарына сәйкес келеді. Ізденуші Ұлсерік Қыдырбайқызына 6D011900- «Шетел тілі:екі шетел тілі» мамандығы бойынша (PhD) философия докторы ғылыми дәрежесін беруге болады деп қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Пікір беруші

Абылай хан атындағы

ҚазХҚЖӘТУ жоғарғы оқу

орнынан кейін білім

беретін кафедрасының

профессоры, п.ғ.д, ғылыми жетекшісі

Жайтапова А.Ә.

